

ROZPORZĄDZENIE
MINISTRA ROLNICTWA I ROZWOJU WSI ¹⁾

z dnia 2007 r.

**w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania pomocy finansowej
w ramach działania „Różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej”
objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich
na lata 2007- 2013**

Na podstawie art. 29 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 7 marca 2007 r. o wspieraniu rozwoju obszarów wiejskich z udziałem środków Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (Dz. U. Nr 64, poz. 427) zarządza się, co następuje:

§ 1. Rozporządzenie określa szczegółowe warunki i tryb przyznawania oraz wypłaty pomocy finansowej w ramach działania „Różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej”, objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013, zwanej dalej „pomocą”, w tym:

- 1) tryb składania wniosków o przyznanie pomocy oraz wniosków o płatność;
- 2) szczegółowe wymagania, jakim powinny odpowiadać wnioski o przyznanie pomocy oraz wnioski o płatność;
- 3) szczegółowe wymagania, jakim powinna odpowiadać umowa, na podstawie której jest przyznawana pomoc, zwana dalej „umową”;
- 4) przypadki, w których następcy prawnemu beneficjenta albo nabywcy przedsiębiorstwa lub jego części albo gospodarstwa rolnego lub jego części może być przyznana pomoc oraz warunki i tryb przyznania pomocy;
- 5) kategorie siły wyższej i wyjątkowe okoliczności, inne niż wymienione w przepisach rozporządzenia Komisji (WE) nr 1974/2006 z dnia 15 grudnia 2006 r. ustanawiającego szczegółowe zasady stosowania rozporządzenia Rady (WE) nr 1698/2005 w sprawie wsparcia rozwoju obszarów wiejskich przez Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW) (Dz. Urz. UE L 368 z 23.12.2006, str. 15, z późn.zm.), zwanego dalej

„rozporządzeniem nr 1974/2006”, w przypadku wystąpienia których nie jest wymagany zwrot pomocy.

§ 2. O pomoc może ubiegać się rolnik lub jego domownik w rozumieniu przepisów o ubezpieczeniu społecznym rolników, lub małżonek tego rolnika:

1) który:

a) jest obywatelem państwa członkowskiego Unii Europejskiej,

b) jest pełnoletni i nie ukończył 60 roku życia,

c) ma miejsce zamieszkania w miejscowości należącej do:

– gminy wiejskiej lub

– gminy miejsko-wiejskiej, z wyłączeniem miast liczących powyżej 5 tys. mieszkańców, lub

– gminy miejskiej, z wyłączeniem miejscowości liczących powyżej 5 tys. mieszkańców,

d) nie podlega wykluczeniu z ubiegania się o przyznanie pomocy na podstawie przepisów rozporządzenia Rady (WE) nr 1698/2005 z dnia 20 września 2005 r. w sprawie wsparcia rozwoju obszarów wiejskich przez Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW) (Dz. Urz. UE L 277 z 21.10.2005, str. 1, z późn. zm.) oraz przepisów Unii Europejskiej wydanych w trybie tego rozporządzenia lub przepisów odrębnych,

e) nie wystąpił o przyznanie lub nie przyznano mu renty strukturalnej w ramach Planu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2004 - 2006 lub Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013, zwanego dalej „Programem”,

f) jest nieprzerwanie ubezpieczony w pełnym zakresie na podstawie przepisów o ubezpieczeniu społecznym rolników, przez okres co najmniej ostatnich 12 miesięcy poprzedzających miesiąc złożenia wniosku o przyznanie pomocy,

g) nie będzie realizował operacji jako wspólnik spółki cywilnej;

2) jeżeli za rok poprzedzający rok złożenia wniosku o przyznanie pomocy, do gruntów rolnych wchodzących w skład gospodarstwa rolnego posiadanego przez tego rolnika, przyznano płatność do gruntów rolnych.

§ 3. 1. Pomoc przyznaje się na operację spełniającą wymagania określone w Programie, w szczególności uzasadnioną ekonomicznie, w tym pod względem jej kosztów, oraz zapewniającą osiągnięcie i zachowanie celów działania, o którym mowa w § 1:

- 1) która nie jest finansowana z udziałem innych środków publicznych;
- 2) obejmującą wyłącznie inwestycje związane z podjęciem lub prowadzeniem działalności nierolniczej w zakresie:
 - a) określonym w załączniku do rozporządzenia,
 - b) wynajmowania pokoi oraz sprzedaży posiłków domowych lub świadczenia innych usług związanych z pobytem turystów w gospodarstwie rolnym,
 - c) wytwarzania produktów energetycznych z biomasy;
- 3) której realizacja nie została rozpoczęta przed dniem zawarcia umowy.

2. Pomoc przyznaje się:

- 1) wnioskodawcy, który spełnia warunki określone w § 2 pkt 1 lit. a, c - e i g;
- 2) jeżeli zostały spełnione inne warunki określone w rozporządzeniu oraz innych przepisach prawa związanych z realizacją operacji.

3. Pomoc przyznaje się, jeżeli:

- 1) operacja będzie realizowana w jednym albo dwóch etapach;
- 2) złożenie wniosku o płatność pośrednią nastąpi w terminie 24 miesięcy od dnia zawarcia umowy;
- 3) zakończenie realizacji operacji i złożenie wniosku o płatność ostateczną nastąpi w terminie:
 - a) 36 miesięcy od dnia zawarcia umowy – w przypadku operacji realizowanych w dwóch etapach,
 - b) 24 miesięcy od dnia zawarcia umowy – w przypadku operacji realizowanych w jednym etapie- lecz nie później niż do dnia 30 czerwca 2015 r.;
- 4) płatność ostateczna będzie obejmować nie mniej niż 25% łącznej planowanej wysokości pomocy.

4. W przypadku operacji obejmujących inwestycje polegające na nabyciu rzeczy będących przedmiotem leasingu:

- 1) pomoc przyznaje się, jeżeli:

- a) operacja będzie realizowana w nie więcej niż dziesięciu etapach, przy czym w odniesieniu do części operacji obejmującej wyłącznie inwestycje niepolegające na nabyciu rzeczy będących przedmiotem leasingu będzie realizowana zgodnie z ust. 3 pkt 1,
 - b) złożenie pierwszego wniosku o płatność pośrednią nastąpi w terminie 12 miesięcy od dnia zawarcia umowy, przy czym złożenie pierwszego wniosku o płatność pośrednią w odniesieniu do części operacji obejmującej wyłącznie inwestycje niepolegające na nabyciu rzeczy będących przedmiotem leasingu nastąpi w terminie określonym w ust. 3 pkt 2,
 - c) wniosek o płatność będzie składany nie częściej niż dwa razy w roku,
 - d) zakończenie realizacji operacji i złożenie wniosku o płatność ostateczną nastąpi w terminie 60 miesięcy od dnia zawarcia umowy, lecz nie później niż do dnia 30 czerwca 2015 r., przy czym złożenie ostatniego wniosku o płatność w odniesieniu do części operacji obejmującej wyłącznie inwestycje niepolegające na nabyciu rzeczy będących przedmiotem leasingu nastąpi w terminach określonych w ust. 3 pkt 3;
- 2) nie stosuje się przepisu ust. 3 pkt 4.
5. Przez wniosek o płatność:
- 1) pośrednią - rozumie się wniosek o płatność składany po zrealizowaniu każdego z etapów operacji, jeżeli dany etap nie jest etapem końcowym;
 - 2) ostateczną - rozumie się wniosek o płatność składany po zrealizowaniu całej operacji.

§ 4. 1. Pomoc przyznaje się w formie refundacji części kosztów:

- 1) budowy lub modernizacji obiektów budowlanych, jak również kosztów zakupu niezbędnego sprzętu i wyposażenia,
- 2) ogólnych, które są bezpośrednio związane z przygotowaniem i realizacją operacji,
- 3) poniesionych:
 - a) od dnia zawarcia umowy, a w przypadku kosztów stanowiących koszty ogólne - poniesionych nie wcześniej niż 1 stycznia 2007 r.,
 - b) w formie rozliczenia pieniężnego, a w przypadku transakcji, której wartość, bez względu na liczbę wynikających z niej płatności, przekracza 10 tys. zł

– w formie rozliczenia bezgotówkowego przeprowadzonego poleceniem przelewu

- zwanych dalej „kosztami kwalifikowalnymi”.

2. Koszty ogólne poniesione przed dniem zawarcia umowy są ponoszone na wyłączne ryzyko wnioskodawcy. W przypadku nieprzyznania pomocy wnioskodawcy nie przysługuje roszczenie o zwrot tych kosztów.

3. Pomoc nie obejmuje kosztów innych niż określone w § 5, w szczególności:

- 1) podatku od towarów i usług (VAT);
- 2) zakupu rzeczy używanych.

4. Refundacji podlegają koszty kwalifikowalne w wysokości poniesionej przez beneficjenta, nie więcej jednak niż 50% kosztów kwalifikowalnych.

5. Pomoc przyznaje się i wypłaca do wysokości limitu, który w okresie realizacji Programu wynosi maksymalnie 100 tys. złotych na jednego beneficjenta.

6. Przy ustalaniu limitu, o którym mowa w ust. 5, uwzględnia się sumę kwot pomocy wypłaconej w ramach operacji zrealizowanych i kwot pomocy przyznanej w ramach operacji niezakończonych.

§ 5. 1. Do kosztów kwalifikowalnych, o których mowa w § 4 ust. 1 pkt 1, zalicza się koszty:

- 1) budowy, przebudowy lub remontu połączonego z modernizacją niemieszkalnych obiektów budowlanych wraz z zakupem instalacji technicznej oraz koszty rozbiórki i utylizacji materiałów szkodliwych pochodzących z rozbiórki;
- 2) nadbudowy, przebudowy lub remontu połączonego z modernizacją istniejących budynków mieszkalnych wraz z zakupem instalacji technicznej oraz koszty rozbiórki i utylizacji materiałów szkodliwych pochodzących z rozbiórki;
- 3) zagospodarowania terenu;
- 4) zakupu maszyn, urządzeń, narzędzi, wyposażenia i sprzętu;
- 5) zakupu sprzętu komputerowego i oprogramowania służącego wsparciu podejmowanej lub rozwijanej działalności nierolniczej;
- 6) zakupu środków transportu, z wyłączeniem zakupu samochodów osobowych przeznaczonych do przewozu mniej niż 8 osób wraz z kierowcą;

- a) w wysokości nieprzekraczającej 75% inwestycyjnych kosztów kwalifikowalnych operacji – w przypadku działalności nierolniczej w zakresie świadczenia wyłącznie usług transportowych,
 - b) w wysokości nieprzekraczającej 50% inwestycyjnych kosztów kwalifikowalnych operacji – w przypadku działalności nierolniczej w zakresie świadczenia innych usług niż usługi transportowe;
- 7) rat zapłaconych tytułem wykonania umowy leasingu, nieprzekraczające ceny netto nabycia rzeczy, o których mowa w pkt 4-6, jeżeli przeniesienie własności tych rzeczy na beneficjenta nastąpi w okresie realizacji operacji, lecz nie później niż do dnia złożenia wniosku o płatność ostateczną.

2. Do kosztów kwalifikowalnych, o których mowa w § 4 ust. 1 pkt 2, zalicza się koszty w wysokości nieprzekraczającej 10% pozostałych kosztów kwalifikowalnych, obejmujące koszty:

- 1) przygotowania dokumentacji technicznej operacji, w szczególności:
 - a) kosztorysów,
 - b) projektów architektonicznych lub budowlanych,
 - c) ocen lub raportów oddziaływania na środowisko,
 - d) dokumentacji geologicznej lub hydrologicznej,
 - e) wypisów i wyrysów z katastru nieruchomości,
 - f) projektów technologicznych;
- 2) opłat za patenty lub licencje;
- 3) sprawowania nadzoru inwestorskiego lub autorskiego oraz koszty związane z kierowaniem robotami budowlanymi.

3. Do kosztów, o których mowa w ust. 1 pkt 1 – 5, zalicza się:

- 1) koszty transportu do miejsca realizacji operacji:
 - a) materiałów służących realizacji operacji,
 - b) maszyn, urządzeń, narzędzi, wyposażenia i sprzętu objętych operacją;
- 2) koszty montażu maszyn, urządzeń, narzędzi, wyposażenia i sprzętu objętych operacją.

§ 6. 1. Prezes Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa, zwanej dalej „Agencją”, podaje do publicznej wiadomości, na stronie internetowej Agencji oraz co najmniej w jednym dzienniku o zasięgu ogólnokrajowym, informację o możliwości składania w danym roku wniosków o przyznanie pomocy.

2. Wniosek o przyznanie pomocy można składać po upływie 14 dni od dnia podania do publicznej wiadomości informacji, o której mowa w ust. 1.

3. Prezes Agencji podaje do publicznej wiadomości, na stronie internetowej Agencji, nie rzadziej niż co 14 dni, informacje o liczbie wniosków o przyznanie pomocy złożonych w danym roku realizacji Programu i zapotrzebowaniu na środki wynikającym z tych wniosków, z podziałem na województwa.

4. Termin składania wniosków o przyznanie pomocy w danym roku realizacji Programu upływa z końcem dnia roboczego następującego po dniu podania do publicznej wiadomości na stronie internetowej Agencji informacji określającej, że zapotrzebowanie, o którym mowa w ust. 3, osiągnęło co najmniej 120% dostępnych środków w danym roku w danym województwie, lecz nie później niż w dniu 31 grudnia danego roku.

§ 7. 1. W jednym roku można złożyć jeden wniosek o przyznanie pomocy.

2. Przepisu ust. 1 nie stosuje się, jeżeli na podstawie uprzednio złożonego wniosku o przyznanie pomocy nie przyznano pomocy.

§ 8. 1. Wniosek o przyznanie pomocy składa się osobiście albo przez upoważnioną osobę, bezpośrednio w oddziale regionalnym Agencji, właściwym ze względu na miejsce realizacji operacji.

2. Z chwilą złożenia wniosku o przyznanie pomocy Agencja wydaje potwierdzenie jego złożenia, zawierające datę i godzinę wpływu wniosku, opatrzone pieczęcią Agencji oraz podpisane przez osobę przyjmującą wniosek.

§ 9. 1. Wniosek o przyznanie pomocy zawiera w szczególności:

- 1) numer identyfikacyjny, o którym mowa w przepisach o krajowym systemie ewidencji producentów, ewidencji gospodarstw rolnych oraz ewidencji wniosków o przyznanie płatności:
 - a) wnioskodawcy, o ile został nadany,
 - b) osoby, której przyznano płatność, o której mowa w § 2 pkt 2;
- 2) imię i nazwisko, miejsce zamieszkania i adres albo nazwę, siedzibę i adres wnioskodawcy;

- 3) charakterystykę prowadzonej działalności, w tym określenie przedmiotu prowadzonej działalności gospodarczej, zgodnie z Polską Klasyfikacją Działalności (PKD);
- 4) opis planowanej operacji, w tym określenie miejsca jej realizacji, celów, zakresu i kosztów;
- 5) plan finansowy operacji;
- 6) informacje o załącznikach;
- 7) oświadczenia lub zobowiązania wnioskodawcy związane z pomocą;
- 8) zestawienie rzeczowo – finansowe operacji.

2. Do wniosku o przyznanie pomocy dołącza się dokumenty, o których mowa w ust. 4.

3. Agencja udostępnia formularz wniosku o przyznanie pomocy nie później niż w dniu podania do publicznej wiadomości informacji, o której mowa w § 6 ust. 1.

4. Formularz wniosku o przyznanie pomocy zawiera wykaz dokumentów, które powinny być dołączone do wniosku, z wyraźnym zaznaczeniem tych dokumentów, których niedołączenie skutkuje nieprzyznaniem pomocy, oraz wzory oświadczeń.

5. Wnioskodawca informuje Agencję o wszelkich zmianach w zakresie danych objętych wnioskiem, niezwłocznie po ich zaistnieniu.

§ 10. 1. Jeżeli wniosek o przyznanie pomocy został złożony po terminie lub nie został wypełniony we wszystkich wymaganych pozycjach, lub nie dołączono do niego co najmniej jednego z dokumentów, których niedołączenie skutkuje nieprzyznaniem pomocy, Agencja nie przyznaje pomocy. Przepis art. 22 ust. 3 ustawy z dnia 7 marca 2007 r. o wspieraniu rozwoju obszarów wiejskich z udziałem środków Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich, zwanej dalej „ustawą”, dotyczący odmowy przyznania pomocy, stosuje się odpowiednio.

2. Jeżeli we wniosku o przyznanie pomocy nie wskazano adresu wnioskodawcy i nie ma możliwości ustalenia tego adresu na podstawie posiadanych danych, wniosek pozostawia się bez rozpatrzenia.

3. Jeżeli wniosek o przyznanie pomocy nie spełnia innych niż określone w ust.1 i 2 wymagań, Agencja wzywa wnioskodawcę, w formie pisemnej, do usunięcia braków w terminie 21 dni od dnia doręczenia wezwania, chyba że zachodzą niebudzące wątpliwości przesłanki nieprzyznania pomocy.

4. Jeżeli wnioskodawca, pomimo wezwania do usunięcia braków, nie usunął w terminie:

- 1) żadnego z braków, Agencja nie przyznaje pomocy; przepis art. 22 ust. 3 ustawy, dotyczący odmowy przyznania pomocy, stosuje się odpowiednio;
- 2) wszystkich braków, Agencja wzywa ponownie wnioskodawcę, w formie pisemnej, do usunięcia braków w terminie 21 dni od dnia doręczenia wezwania, chyba że zachodzą niebudzące wątpliwości przesłanki nieprzyznania pomocy.

5. Jeżeli wnioskodawca, pomimo ponownego wezwania do usunięcia braków, nie usunął w terminie wszystkich braków, Agencja nie przyznaje pomocy. Przepis art. 22 ust. 3 ustawy, dotyczący odmowy przyznania pomocy, stosuje się odpowiednio.

6. Złożony wniosek o przyznanie pomocy nie może być zmieniany przez wnioskodawcę w zakresie planu finansowego operacji lub zestawienia rzeczowo - finansowego operacji, z wyłączeniem zmian wynikających z wezwań Agencji.

§ 11. 1. Pomoc przysługuje według kolejności złożenia wniosków o przyznanie pomocy.

2. Wniosek o przyznanie pomocy rozpatruje się w terminie 4 miesięcy od dnia jego złożenia.

3. W przypadku nierozpatrzenia wniosku w terminie, o którym mowa w ust. 2, Agencja zawiadamia wnioskodawcę o przyczynach zwłoki, wskazując nowy termin rozpatrzenia wniosku, nie dłuższy niż 3 miesiące.

§ 12. 1. W przypadku pozytywnego rozpatrzenia wniosku o przyznanie pomocy, Agencja wyznacza niezwłocznie wnioskodawcy, w formie pisemnej, termin zawarcia umowy, nie dłuższy niż 14 dni od dnia otrzymania wezwania.

2. W przypadku gdy wnioskodawca nie stawił się w wyznaczonym przez Agencję terminie w celu zawarcia umowy albo odmówił jej podpisania, Agencja nie przyznaje pomocy, chyba że wnioskodawca stawił się w celu podpisania umowy i ją podpisał w innym terminie:

- 1) uzgodnionym z Agencją przed upływem wyznaczonego w wezwaniu terminu, nie dłuższym niż miesiąc, albo
- 2) wyznaczonym przez Agencję, nie dłuższym niż 21 dni od dnia, na który został wyznaczony poprzedni termin zawarcia umowy.

3. W przypadku nieprzyznania pomocy na podstawie ust. 2, przepis art. 22 ust. 3 ustawy, dotyczący odmowy przyznania pomocy, stosuje się odpowiednio.

§ 13. Agencja, na uzasadnioną prośbę wnioskodawcy, może wyrazić zgodę na przedłużenie terminu wykonania przez wnioskodawcę określonych czynności w toku postępowania w sprawie przyznania pomocy, jednak nie dłużej niż o 6 miesięcy, przy czym przedłużenie terminu o więcej niż miesiąc wymaga udokumentowania przez wnioskodawcę przyczyny przedłużenia.

§ 14. 1. W razie uchybienia terminu wykonania przez wnioskodawcę określonych czynności w toku postępowania w sprawie przyznania pomocy Agencja, na prośbę wnioskodawcy, przywraca termin wykonania tych czynności, jeżeli wnioskodawca:

- 1) wniósł prośbę w terminie 14 dni od dnia ustania przyczyny uchybienia;
- 2) jednocześnie z wniesieniem prośby dopełnił czynności, dla której określony był termin;
- 3) uprawdopodobnił, że uchybienie nastąpiło bez jego winy.

2. Przywrócenie terminu do złożenia prośby, o której mowa w ust. 1, jest niedopuszczalne.

3. W przypadku przywrócenia terminu wykonania przez wnioskodawcę określonych czynności w ramach postępowania w sprawie przyznania pomocy, po zakończeniu tego postępowania, do ustalenia kolejności w jakiej przysługuje pomoc przyjmuje się, że wniosek został złożony w dniu przywrócenia terminu.

§ 15. 1. Wezwanie przez Agencję wnioskodawcy do wykonania określonych czynności w toku postępowania w sprawie przyznania pomocy wstrzymuje bieg terminu rozpatrywania wniosku o przyznanie pomocy do czasu wykonania przez wnioskodawcę tych czynności.

2. Jeżeli w trakcie rozpatrywania wniosku o przyznanie pomocy niezbędne jest uzyskanie dodatkowych wyjaśnień lub opinii innego podmiotu lub zajdą nowe okoliczności budzące wątpliwości co do możliwości przyznania pomocy, termin rozpatrywania wniosku o przyznanie pomocy wydłuża się o czas niezbędny do uzyskania wyjaśnień lub opinii, o czym Agencja informuje na piśmie wnioskodawcę.

§ 16. 1. W razie śmierci wnioskodawcy albo w razie zbycia całości lub części gospodarstwa rolnego w toku postępowania w sprawie przyznania pomocy, następcą prawnym wnioskodawcy albo nabywca gospodarstwa rolnego lub jego części nie może wstąpić do toczącego się postępowania na miejsce wnioskodawcy.

2. Wniosek złożony przez wnioskodawcę, o którym mowa w ust. 1, Agencja pozostawia bez rozpatrzenia z chwilą uprawdopodobnienia zdarzenia określonego w ust. 1.

§ 17. 1. Umowę zawiera się na formularzu, opracowanym przez Agencję i udostępnionym na stronie internetowej Agencji.

2. Poza postanowieniami określonymi w art. 23 ustawy, umowa może zawierać inne postanowienia dotyczące realizacji operacji, w szczególności zobowiązania beneficjenta dotyczące:

- 1) osiągnięcia celu operacji i zachowania tego celu przez 5 lat;
- 2) niefinansowania realizacji operacji z udziałem innych środków publicznych;
- 3) ograniczeń lub warunków w zakresie:
 - a) przenoszenia własności lub posiadania rzeczy nabytych w ramach realizacji operacji lub sposobu ich wykorzystywania,
 - b) sposobu lub miejsca prowadzenia działalności związanej z przyznaną pomocą
– przez 5 lat;
- 4) umożliwienia przeprowadzania kontroli związanych z przyznaną pomocą przez 5 lat;
- 5) przechowywania dokumentów związanych z przyznaną pomocą przez 5 lat;
- 6) informowania Agencji o okolicznościach mogących mieć wpływ na wykonanie umowy przez 5 lat.

3. Pięcioletni okres, którego dotyczą zobowiązania, o których mowa w ust. 2 pkt 1 i 3 – 6, liczy się od dnia dokonania przez Agencję płatności:

- 1) ostatecznej – w przypadku operacji obejmujących wyłącznie inwestycje niepolegające na nabyciu rzeczy będących przedmiotem leasingu;
- 2) w wyniku której po raz pierwszy w ramach operacji zostały zrefundowane koszty kwalifikowalne, o których mowa w § 5 ust. 1 pkt 7 – w przypadku operacji obejmujących wyłącznie inwestycje polegające na nabyciu rzeczy będących przedmiotem leasingu;

3) w wyniku której w ramach operacji zostały zrefundowane wszystkie koszty kwalifikowalne, o których mowa w § 5 ust. 1 pkt 1 – 6 i ust. 2 – w przypadku operacji obejmujących inwestycje zarówno polegające jak i niepolegające na nabyciu rzeczy będących przedmiotem leasingu.

4. Umowa zawiera również postanowienia dotyczące warunków i sposobu pozyskiwania przez Agencję od beneficjenta danych, o których mowa w art. 7 ust. 4 pkt 1 ustawy.

5. Zmiana umowy w zakresie zobowiązań beneficjenta określonych w ust. 2:

- 1) pkt 1 i 2 jest nieważna;
- 2) pkt 3 może być dokonana w wyjątkowych okolicznościach.

§ 18. 1. Zabezpieczeniem należytego wykonania przez beneficjenta zobowiązań określonych w umowie jest weksel niezupełny (in blanco) wraz z deklaracją wekslową sporządzoną na formularzu udostępnionym przez Agencję.

2. Weksel wraz z deklaracją wekslową, o których mowa w ust. 1, beneficjent podpisuje w obecności upoważnionego pracownika Agencji. Weksel wraz z deklaracją wekslową składa się w oddziale regionalnym Agencji w dniu zawarcia umowy.

3. Beneficjent dołącza do umowy oświadczenie małżonka o wyrażeniu zgody na zawarcie umowy albo o niepozostawaniu w związku małżeńskim, albo o ustanowionej małżeńskiej rozdzielności majątkowej.

§ 19. 1. Warunki wypłaty środków finansowych z tytułu pomocy określa umowa, z tym że środki te mogą być wypłacone, jeżeli beneficjent:

- 1) zrealizował operację lub jej etap, w tym poniósł związane z tym koszty, zgodnie z warunkami określonymi w rozporządzeniu i w umowie oraz określonymi w innych przepisach dotyczących inwestycji objętych operacją;
- 2) zrealizował lub realizuje zobowiązania określone w umowie;
- 3) udokumentował zrealizowanie operacji lub jej etapu, w tym poniesienie kosztów kwalifikowalnych z tym związanych.

2. W przypadku gdy beneficjent nie spełnił któregokolwiek z warunków, o których mowa w ust. 1, środki finansowe z tytułu pomocy mogą być wypłacone w części dotyczącej operacji lub jej etapu, które zostały zrealizowane zgodnie z tymi

warunkami oraz jeżeli cel operacji został osiągnięty lub może zostać osiągnięty do dnia złożenia wniosku o płatność ostateczną.

§ 20. W przypadku operacji obejmujących inwestycje polegające na nabyciu rzeczy będących przedmiotem leasingu beneficjent składa w oddziale regionalnym Agencji, przed planowanym dniem złożenia wniosku o płatność pośrednią, w ramach którego po raz pierwszy zostaną ujęte raty zapłacone tytułem wykonania umowy leasingu:

- 1) umowę leasingu wraz z harmonogramem spłat,
 - 2) oryginał albo kopię potwierdzoną za zgodność z oryginałem przez finansującego faktury sprzedaży rzeczy będących przedmiotem leasingu, wystawionej przez zbywcę na rzecz finansującego
- w terminie określonym w umowie.

§ 21. 1. Tryb wypłaty środków finansowych z tytułu pomocy określa umowa, z tym że są one wypłacane na wniosek o płatność.

2. Wniosek o płatność składa się osobiście albo przez upoważnioną osobę, bezpośrednio w oddziale regionalnym Agencji, właściwym ze względu na miejsce realizacji operacji.

3. Formularz wniosku o płatność zawiera wykaz dokumentów, które powinny być dołączone do wniosku.

4. Do wniosku o płatność stosuje się przepis § 8 ust. 2.

§ 22. 1. Jeżeli wniosek o płatność nie został wypełniony we wszystkich wymaganych pozycjach lub nie dołączono do niego wymaganych dokumentów, lub wniosek, lub dokumenty nie spełniają innych wymagań, Agencja wzywa beneficjenta, w formie pisemnej, do usunięcia braków w terminie 21 dni od dnia doręczenia wezwania.

2. Jeżeli beneficjent pomimo wezwania, nie usunął braków w wyznaczonym terminie, Agencja wzywa ponownie beneficjenta, w formie pisemnej, do usunięcia braków w terminie 21 dni od dnia doręczenia wezwania.

3. Jeżeli beneficjent, pomimo ponownego wezwania, nie usunął braków Agencja rozpatruje wniosek o płatność w zakresie w jakim został wypełniony oraz na podstawie dołączonych i poprawnie sporządzonych dokumentów.

4. Agencja, w trakcie rozpatrywania wniosku o płatność, może wzywać beneficjenta, w formie pisemnej, do wyjaśnienia faktów istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy lub przedstawienia dowodów na potwierdzenie tych faktów, w terminie 21 dni od dnia doręczenia wezwania.

§ 23. 1. Agencja rozpatruje wnioski o płatność w terminie 3 miesięcy i dokonuje wypłaty środków finansowych z tytułu pomocy niezwłocznie po pozytywnym rozpatrzeniu wniosku o płatność.

2. Do trybu rozpatrywania wniosku o płatność stosuje się przepisy § 13 i 15.

§ 24. 1. W razie śmierci beneficjenta następcy prawnemu beneficjenta może być przyznana pomoc na operację, którą realizował beneficjent, jeżeli:

- 1) są spełnione warunki określone w art. 25 ust. 2 ustawy;
- 2) na następcę prawnego beneficjenta przeszły prawa beneficjenta nabyte w ramach realizacji tej operacji oraz inne jego prawa niezbędne do jej zrealizowania.

2. Wniosek następcy prawnego beneficjenta o przyznanie pomocy, zwany dalej „wnioskiem następcy”, składa się w oddziale regionalnym Agencji właściwym ze względu na miejsce realizacji operacji, w terminie 2 miesięcy od dnia zaistnienia zdarzenia określonego w ust. 1.

3. Do wniosku następcy dołącza się dokument potwierdzający fakt zaistnienia następstwa prawnego.

4. Jeżeli nie zostało zakończone postępowanie sądowe o stwierdzenie nabycia spadku, spadkobierca dołącza do wniosku następcy zaświadczenie sądu o zarejestrowaniu wniosku o stwierdzenie nabycia spadku albo kopię wniosku o stwierdzenie nabycia spadku:

- 1) potwierdzoną za zgodność z oryginałem przez sąd albo
- 2) potwierdzoną za zgodność z oryginałem przez notariusza, albo upoważnionego pracownika Agencji, wraz z potwierdzeniem nadania tego wniosku w polskiej placówce pocztowej operatora publicznego albo kopią tego potwierdzenia poświadczoną za zgodność z oryginałem przez notariusza albo upoważnionego pracownika Agencji.

5. W przypadku, o którym mowa w ust. 4, spadkobierca przekazuje Agencji prawomocne postanowienie sądu o stwierdzeniu nabycia spadku w terminie 14 dni od dnia uprawomocnienia się tego postanowienia.

6. Jeżeli z postanowienia sądu o stwierdzeniu nabycia spadku wynika, że uprawnionych do nabycia spadku jest więcej niż jeden spadkobierca, spadkobierca, który złożył wniosek następcy, dołącza do tego wniosku oświadczenia pozostałych spadkobierców, że wyrażają zgodę na przyznanie pomocy temu spadkobiercy.

7. W przypadku złożenia wniosku następcy po upływie terminu, o którym mowa w ust. 2, Agencja nie przyznaje pomocy. Przepis art. 22 ust. 3 ustawy, dotyczący odmowy przyznania pomocy, stosuje się odpowiednio.

8. Wniosek następcy rozpatruje się w terminie 3 miesięcy od dnia jego złożenia.

9. W przypadku nierozpatrzenia wniosku następcy w terminie, o którym mowa w ust. 8, Agencja zawiadamia wnioskodawcę o przyczynach zwłoki, wskazując nowy termin rozpatrzenia wniosku, nie dłuższy niż 2 miesiące.

10. Do wniosku następcy i trybu jego rozpatrywania stosuje się przepisy § 9 ust. 1 pkt 1 – 3, 6 i 7, ust. 2 i 4, § 10 ust. 2 – 6 oraz § 12 – 15.

§ 25. 1. W razie nabycia przedsiębiorstwa lub jego części, objętych realizacją inwestycji w ramach operacji, pomoc może być przyznana nabywcy, po uprzednim zgłoszeniu Agencji przez beneficjenta zamiaru zbycia przedsiębiorstwa lub jego części, jeżeli są spełnione warunki określone w art. 25 ust. 2 ustawy.

2. Agencja, w związku ze zgłoszeniem o którym mowa w ust. 1, ustala, czy względy ekonomiczne oraz osiągnięcie i zachowanie celów działania, o którym mowa w § 1, uzasadniają zbycie przedsiębiorstwa lub jego części w celu kontynuacji operacji oraz informuje beneficjenta o warunkach ubiegania się o przyznanie pomocy przez nabywcę, w tym o okolicznościach faktycznych lub prawnych, wykluczających przyznanie pomocy.

3. Dokonując ustaleń, o których mowa w ust. 2, Agencja może żądać od beneficjenta przedłożenia stosownych dokumentów lub złożenia wyjaśnień.

§ 26. 1. Wniosek nabywcy o przyznanie pomocy, zwany dalej „wnioskiem nabywcy”, składa się w oddziale regionalnym Agencji właściwym ze względu na

miejsce realizacji operacji, w terminie 2 miesiące od dnia nabycia przedsiębiorstwa lub jego części, o których mowa w § 25 ust.1.

2. Do wniosku nabywcy dołącza się dokument potwierdzający nabycie przedsiębiorstwa lub jego części, o których mowa w § 25 ust.1.

3. W przypadku złożenia wniosku nabywcy, po upływie terminu, o którym mowa w ust. 1, Agencja nie przyznaje pomocy. Przepis art. 22 ust. 3 ustawy, dotyczący odmowy przyznania pomocy, stosuje się odpowiednio.

4. Wniosek nabywcy rozpatruje się w terminie 3 miesiące od dnia jego złożenia.

5. W przypadku nierozpatrzenia wniosku nabywcy w terminie, o którym mowa w ust. 4, Agencja zawiadamia wnioskodawcę o przyczynach zwłoki, wskazując nowy termin rozpatrzenia wniosku, nie dłuższy niż 2 miesiące.

6. Do wniosku nabywcy i trybu jego rozpatrywania stosuje się przepisy § 9 ust. 1 pkt 1 – 3, 6 i 7, ust. 2 i 4, § 10 ust. 2 – 6 oraz § 12 – 15.

§ 27. 1. Wysokość pomocy przyznanej następcy prawnemu beneficjentowi albo nabywcy przedsiębiorstwa beneficjenta lub części tego przedsiębiorstwa nie może przekraczać kwoty niewypłaconej części pomocy temu beneficjentowi.

2. Umowa zawarta z następcą prawnym beneficjenta albo nabywcą przedsiębiorstwa beneficjenta lub części tego przedsiębiorstwa określa warunki kontynuacji realizowanej operacji.

3. Do umowy, o której mowa w ust. 2, w tym do warunków kontynuacji realizowanej operacji, stosuje się przepisy § 2 i 3 oraz § 17 – 19.

§ 28. 1. W przypadkach określonych w § 24 i 25 pomoc przyznaje się następcy prawnemu beneficjentowi albo nabywcy przedsiębiorstwa lub jego części do wysokości limitu, o którym mowa w § 4 ust. 5.

2. Jeżeli suma kwot pomocy wypłaconej w ramach operacji zrealizowanych przez beneficjenta i jego następcę prawnego albo nabywcę przedsiębiorstwa beneficjenta lub części tego przedsiębiorstwa i kwot pomocy przyznanej w ramach operacji niezakończonych przez beneficjenta i jego następcę prawnego albo nabywcę przedsiębiorstwa beneficjenta lub części tego przedsiębiorstwa przekracza limit, o którym mowa w § 4 ust. 5, następca prawny beneficjenta i nabywca przedsiębiorstwa lub jego części nie zwraca pomocy wypłaconej przed zaistnieniem

następstwa prawnego albo nabycia przedsiębiorstwa beneficjenta lub części tego przedsiębiorstwa, jeżeli ten następca albo nabywca realizuje zobowiązania beneficjenta.

§ 29. W przypadku gdy realizowana operacja jest związana z gospodarstwem rolnym beneficjenta, przepisy § 25 – 28 stosuje się odpowiednio do nabywcy tego gospodarstwa lub jego części, objętych realizacją inwestycji w ramach operacji.

§ 30. 1. Obliczania i oznaczania terminów związanych z wykonywaniem czynności w toku postępowania w sprawie przyznania pomocy i wypłaty środków finansowych z tytułu pomocy dokonuje się zgodnie z przepisami Kodeksu cywilnego dotyczącymi terminów.

2. Termin wykonania określonych czynności w toku postępowania w sprawie przyznania pomocy i wypłaty środków finansowych z tytułu pomocy uważa się za zachowany, jeżeli przed jego upływem nadano pismo w polskiej placówce pocztowej operatora publicznego albo złożono w polskim urzędzie konsularnym.

§ 31. 1. Innymi, niż wymienione w przepisach rozporządzenia nr 1974/2006, kategoriami siły wyższej lub wyjątkowymi okolicznościami, w przypadku wystąpienia których nie jest wymagany zwrot całości lub części pomocy, są:

- 1) wywłaszczenie części nieruchomości związanej z operacją, jeżeli takiego wywłaszczenia nie można było przewidzieć w dniu zawarcia umowy;
- 2) katastrofa naturalna powodująca trwałe uszkodzenie nieruchomości lub obiektów będących przedmiotem operacji;
- 3) wypadek lub awaria skutkujące zniszczeniem budynku, budowli lub innego mienia w stopniu uniemożliwiającym ich dalsze używanie zgodnie z założonym celem operacji;
- 4) kradzież mienia będącego przedmiotem operacji, z wyłączeniem kradzieży, która nastąpiła na skutek niezachowania należytej staranności przez beneficjenta;
- 5) przeniesienie przez beneficjenta, za zgodą Agencji, w okresie 5 lat od dnia dokonania przez Agencję płatności ostatecznej, własności lub posiadania przedsiębiorstwa lub jego części albo gospodarstwa rolnego lub jego części

objętych realizacją inwestycji w ramach operacji lub przeniesienie własności lub posiadania nabytych dóbr objętych operacją, jeżeli przeniesienie to nastąpi na rzecz podmiotu, który spełnia warunki przyznania i wypłaty pomocy i przejmie zobowiązania dotychczasowego beneficjenta;

- 6) zmiana, za zgodą Agencji, w okresie 5 lat od dnia dokonania przez Agencję płatności ostatecznej, przeznaczenia nabytych przez beneficjenta dóbr, wyremontowanych lub wybudowanych budynków lub budowli w całości lub w części, jeżeli nowy sposób ich wykorzystania nie naruszy celów i zakresu działania, o którym mowa w § 1.

2. Sposób postępowania beneficjenta i Agencji w razie wystąpienia okoliczności siły wyższej lub wyjątkowych okoliczności, w przypadku wystąpienia których nie jest wymagany zwrot pomocy, określa umowa.

3. Wyrażając zgodę, o której mowa w ust. 1 pkt 5 i 6, Agencja uwzględni przepis art. 72 rozporządzenia nr 1698/2005.

§ 32. Poza okolicznościami siły wyższej i wyjątkowymi okolicznościami, o których mowa w przepisach rozporządzenia nr 1974/2006 oraz w § 31 ust. 1, beneficjent nie jest zobowiązany do zwrotu pomocy w części dotyczącej operacji, która została zrealizowana zgodnie z warunkami, o których mowa w § 19 ust. 1, jeżeli cel operacji został osiągnięty i zachowany.

§ 33. Rozporządzenie wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

MINISTER ROLNICTWA I ROZWOJU WSI

¹⁾ Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi kieruje działem administracji rządowej - rozwój wsi, na podstawie § 1 ust. 2 pkt 2 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 18 lipca 2006 r. w sprawie szczegółowego zakresu działania Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi (Dz. U. Nr 131, poz. 915 oraz z 2007 r. Nr 38, poz. 244).

Wykaz działalności nierolniczych, w zakresie których może być przyznana pomoc

Numer Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD)	Rodzaj działalności
01.11.A	Uprawa zbóż – dotyczy wyłącznie przetwórstwa słomy na cele energetyczne
01.13.Z	Uprawa drzew i krzewów owocowych, roślin jagodowych i orzechów oraz uprawa roślin wykorzystywanych do produkcji napojów i przypraw - w zakresie ograniczonym do wytwarzania win przez producenta winogron
01.41.A	Działalność usługowa związana z uprawami rolnymi
01.41.B	Działalność usługowa związana z zagospodarowaniem terenów zieleni
01.42.Z	Działalność usługowa związana z chowem i hodowlą zwierząt, z wyłączeniem działalności weterynaryjnej
01.50.Z	Gospodarka łowiecka, hodowla i pozyskiwanie zwierząt łownych, włączając działalność usługową
02.02.Z	Działalność usługowa związana z leśnictwem
10.30.Z	Wydobywanie, wzbogacanie i brykietowanie torfu
14.11.Z	Wydobywanie kamieni ozdobnych oraz kamienia dla potrzeb budownictwa
14.12.Z	Wydobywanie skał wapiennych, gipsu i kredy
14.13.Z	Wydobywanie łupków
14.21.Z	Wydobywanie żwiru i piasku
14.22.Z	Wydobywanie gliny i kaolinu
14.50.Z	Pozostałe górnictwo, gdzie indziej niesklasyfikowane
15.11.Z	Produkcja mięsa, z wyłączeniem mięsa z drobiu i królików
15.12.Z	Produkcja mięsa z drobiu i królików
15.13.A	Produkcja konserw, przetworów z mięsa, produktów mięsnych i krwi
15.31.Z	Przetwórstwo i konserwowanie ziemniaków
15.32.Z	Produkcja soków z owoców i warzyw
15.33.A	Przetwórstwo i konserwowanie owoców i warzyw, gdzie indziej niesklasyfikowane, z wyłączeniem działalności usługowej

15.41.Z	Produkcja nieoczyszczonych olejów i tłuszczów
15.43.Z	Produkcja margaryny i podobnych tłuszczów jadalnych
15.51.Z	Przetwórstwo mleka i wyrób serów
15.52.Z	Produkcja lodów
15.61.Z	Wytwarzanie produktów przemiału zbóż
15.62.Z	Wytwarzanie skrobi i produktów skrobiowych
15.71.Z	Produkcja pasz dla zwierząt gospodarskich i ryb
15.72.Z	Produkcja karmy dla zwierząt domowych
15.81.A	Produkcja pieczywa
15.81.B	Produkcja wyrobów ciastkarskich świeżych
15.82.Z	Produkcja wyrobów piekarskich i ciastkarskich o przedłużonej trwałości
15.84.Z	Produkcja kakao, czekolady i wyrobów cukierniczych
15.85.Z	Produkcja makaronów, klusek i podobnych wyrobów mącznych
15.86.Z	Przetwórstwo herbaty i kawy
15.87.Z	Produkcja przypraw
15.88.Z	Produkcja odżywek oraz żywności dietetycznej
15.89.Z	Produkcja pozostałych artykułów spożywczych, gdzie indziej niesklasyfikowana
15.91.Z	Produkcja napojów alkoholowych destylowanych
15.93.Z	Produkcja win gronowych
15.94.Z	Produkcja jabłecznika i win owocowych
15.96.Z	Produkcja piwa
15.98.Z	Produkcja wód mineralnych i napojów bezalkoholowych
17.11.Z	Produkcja przędzy bawełnianej
17.12.Z	Produkcja przędzy wełnianej zgrzebnej
17.13.Z	Produkcja przędzy wełnianej czesankowej
17.14.Z	Produkcja przędzy lnianej
17.15.Z	Produkcja przędzy z jedwabiu oraz włókien chemicznych
17.16.Z	Produkcja nici do szycia
17.17.Z	Produkcja przędzy z włókien tekstylnych pozostała
17.21.Z	Produkcja tkanin bawełnianych
17.22.Z	Produkcja tkanin wełnianych zgrzebnych
17.23.Z	Produkcja tkanin wełnianych czesankowych
17.24.Z	Produkcja tkanin z jedwabiu oraz włókien chemicznych
17.25.Z	Produkcja tkanin pozostałych
17.30.Z	Wykończanie materiałów włókienniczych
17.40.A	Produkcja gotowych wyrobów włókienniczych, z wyłączeniem odzieży i działalności usługowej
17.40.B	Działalność usługowa w zakresie naprawy wyrobów z brezentu i wyposażenia kempingowego
17.51.Z	Produkcja dywanów i chodników
17.52.A	Produkcja wyrobów powroźniczych i sieciowych, z wyłączeniem działalności usługowej
17.52.B	Działalność usługowa w zakresie naprawy sieci i wyrobów powroźniczych
17.53.Z	Produkcja włóknin i wyrobów wykonanych z włóknin, z

	wyłączeniem odzieży
17.54.Z	Produkcja wyrobów włókienniczych pozostałych, gdzie indziej niesklasyfikowana
17.60.Z	Produkcja dzianin
17.71.Z	Produkcja wyrobów pończosznicych
17.72.Z	Produkcja odzieży dzianej
18.10.Z	Produkcja odzieży skórzanej
18.21.Z	Produkcja ubrań roboczych
18.22.A	Produkcja ubrań wierzchnich dla mężczyzn i chłopców, pozostała
18.22.B	Produkcja ubrań wierzchnich dla kobiet i dziewcząt, pozostała
18.23.Z	Produkcja bielizny
18.24.Z	Produkcja pozostałej odzieży i dodatków do odzieży, gdzie indziej niesklasyfikowana
18.30.Z	Wyprawianie i barwienie skór futerkowych; produkcja wyrobów futrzarskich
19.10.Z	Produkcja skór wyprawionych
19.20.Z	Produkcja wyrobów kaletniczych i rymarskich
19.30.A	Produkcja obuwia, z wyłączeniem sportowego
19.30.B	Produkcja obuwia sportowego
20.10.A	Produkcja wyrobów tartacznych
20.10.B	Działalność usługowa w zakresie impregnowania drewna
20.20.Z	Produkcja arkuszy fornirowych; produkcja płyt i sklejek
20.30.Z	Produkcja wyrobów stolarskich i ciesielskich dla budownictwa
20.40.Z	Produkcja opakowań drewnianych
20.51.Z	Produkcja pozostałych wyrobów z drewna
20.52.Z	Produkcja wyrobów z korka, słomy i materiałów używanych do wyplatania
21.11.Z	Produkcja masy włóknistej
21.12.Z	Produkcja papieru i tektury
21.21.Z	Produkcja papieru falistego i tektury falistej oraz opakowań z papieru i tektury
21.22.Z	Produkcja papierowych artykułów gospodarstwa domowego, toaletowych i sanitarnych
21.23.Z	Produkcja papierowych artykułów piśmiennych
21.24.Z	Produkcja tapet
21.25.Z	Produkcja pozostałych artykułów z papieru i tektury, gdzie indziej niesklasyfikowana
22.22.Z	Działalność poligraficzna pozostała, gdzie indziej niesklasyfikowana
22.23.Z	Introligatorstwo
22.24.Z	Działalność usługowa związana z przygotowaniem druku
22.25.Z	Działalność graficzna pomocnicza
24.51.Z	Produkcja środków myjących i czyszczących
24.52.Z	Produkcja artykułów kosmetycznych i toaletowych
24.63.Z	Produkcja olejków eterycznych
25.12.Z	Bieżnikowanie opon
25.13.Z	Produkcja pozostałych wyrobów gumowych

25.21.Z	Produkcja płyt, arkuszy, rur i kształtowników z tworzyw sztucznych
25.22.Z	Produkcja opakowań z tworzyw sztucznych
25.23.Z	Produkcja wyrobów z tworzyw sztucznych dla budownictwa
25.24.Z	Produkcja pozostałych wyrobów z tworzyw sztucznych
26.11.Z	Produkcja szkła płaskiego
26.12.Z	Produkcja szkła płaskiego obrobionego i wyrobów ze szkła płaskiego
26.13.Z	Produkcja szkła gospodarczego
26.21.Z	Produkcja ceramicznych wyrobów stołowych i ozdobnych
26.22.Z	Produkcja ceramicznych wyrobów sanitarnych
26.25.Z	Produkcja ceramicznych wyrobów pozostałych
26.30.Z	Produkcja płytek ceramicznych
26.40.Z	Produkcja ceramiki budowlanej
26.61.Z	Produkcja betonowych wyrobów budowlanych
26.62.Z	Produkcja gipsowych wyrobów dla budownictwa
26.66.Z	Produkcja pozostałych wyrobów betonowych, cementowych i gipsowych
26.70.Z	Cięcie, formowanie i wykończanie kamienia ozdobnego i kamieni dla budownictwa
26.81.Z	Produkcja technicznych wyrobów ściernych
26.82.Z	Produkcja pozostałych wyrobów z mineralnych surowców niemetalicznych, gdzie indziej niesklasyfikowana
27.31.Z	Produkcja sztab, prętów i profili ciągnionych na zimno
27.32.Z	Produkcja wyrobów płaskich walcowanych na zimno
27.33.Z	Produkcja wyrobów formowanych na zimno
27.34.Z	Produkcja drutów
27.44.B	Produkcja wyrobów miedzianych w postaci półproduktów
27.51.Z	Odlewnictwo żeliwa
27.52.Z	Odlewnictwo staliwa
27.53.Z	Odlewnictwo metali lekkich
27.54.A	Odlewnictwo miedzi i stopów miedzi
27.54.B	Odlewnictwo pozostałych metali nieżelaznych, z wyłączeniem odlewnictwa miedzi i stopów miedzi
28.11.A	Produkcja budynków prefabrykowanych z metalu, z wyłączeniem działalności usługowej
28.11.B	Produkcja konstrukcji metalowych, z wyłączeniem działalności usługowej
28.11.C	Działalność usługowa w zakresie instalowania konstrukcji metalowych
28.12.Z	Produkcja metalowych elementów stolarki budowlanej
28.22.Z	Produkcja grzejników i kotłów centralnego ogrzewania
28.30.A	Produkcja wytwornic pary
28.40.Z	Kucie, prasowanie, wytlaczanie i walcowanie metali; metalurgia proszków
28.51.Z	Obróbka metali i nakładanie powłok na metale
28.52.Z	Obróbka mechaniczna elementów metalowych
28.61.Z	Produkcja wyrobów nożowniczych i sztućców

28.62.Z	Produkcja narzędzi
28.63.Z	Produkcja zamków i zawiasów
28.71.Z	Produkcja pojemników metalowych
28.72.Z	Produkcja opakowań z metali lekkich
28.73.Z	Produkcja wyrobów z drutu
28.74.Z	Produkcja złączy, śrub, łańcuchów i sprężyn
28.75.A	Produkcja wyrobów metalowych przeznaczonych do łazienek i kuchni
28.75.B	Produkcja pozostałych gotowych wyrobów metalowych
29.11.B	Działalność usługowa w zakresie instalowania, naprawy oraz konserwacji silników i turbin, z wyłączeniem silników lotniczych, samochodowych i motocyklowych
29.13.Z	Produkcja kurków i zaworów
29.21.Z	Produkcja pieców, palenisk i palników piecowych
29.24.A	Produkcja pozostałych maszyn ogólnego przeznaczenia, gdzie indziej niesklasyfikowana, z wyłączeniem działalności usługowej
29.24.B	Działalność usługowa w zakresie instalowania, naprawy i konserwacji maszyn ogólnego przeznaczenia, gdzie indziej niesklasyfikowana
29.32.A	Produkcja pozostałych maszyn dla rolnictwa i leśnictwa, z wyłączeniem działalności usługowej
29.32.B	Działalność usługowa w zakresie instalowania, naprawy i konserwacji maszyn rolniczych i leśnych
29.41.A	Produkcja narzędzi ręcznych mechanicznych, z wyłączeniem działalności usługowej
29.41.B	Działalność usługowa w zakresie naprawy i konserwacji narzędzi ręcznych mechanicznych
29.42.A	Produkcja pozostałych narzędzi mechanicznych do obróbki metalu, z wyłączeniem działalności usługowej
29.42.B	Działalność usługowa w zakresie instalowania, naprawy i konserwacji obrabiarek i pozostałych narzędzi mechanicznych do obróbki metalu
29.43.A	Produkcja pozostałych narzędzi mechanicznych, gdzie indziej niesklasyfikowana, z wyłączeniem działalności usługowej
29.43.B	Działalność usługowa w zakresie instalowania, naprawy i konserwacji pozostałych narzędzi mechanicznych, gdzie indziej niesklasyfikowana
29.52.B	Działalność usługowa w zakresie instalowania, naprawy i konserwacji maszyn dla górnictwa i budownictwa
29.53.Z	Produkcja maszyn stosowanych w przetwórstwie żywności, tytoniu i produkcji napojów
29.54.Z	Produkcja maszyn dla przemysłu włókienniczego, odzieżowego i skórzanego
29.55.Z	Produkcja maszyn dla przemysłu papierniczego
29.56.A	Produkcja pozostałych maszyn specjalnego przeznaczenia, z wyłączeniem działalności usługowej
29.56.B	Działalność usługowa w zakresie instalowania, naprawy i konserwacji pozostałych maszyn specjalnego przeznaczenia

29.71.Z	Produkcja elektrycznego sprzętu gospodarstwa domowego
29.72.Z	Produkcja nieelektrycznego sprzętu gospodarstwa domowego
30.01.Z	Produkcja maszyn biurowych
31.10.B	Działalność usługowa w zakresie instalowania, naprawy, konserwacji i przewijania silników elektrycznych, prądnic i transformatorów
31.20.A	Produkcja aparatury rozdzielczej i sterowniczej energii elektrycznej, z wyłączeniem działalności usługowej
31.20.B	Działalność usługowa w zakresie instalowania, naprawy i konserwacji elektrycznej aparatury rozdzielczej i sterowniczej
31.50.Z	Produkcja sprzętu oświetleniowego i lamp elektrycznych
31.62.B	Działalność usługowa w zakresie instalowania, naprawy i konserwacji sprzętu elektrycznego, gdzie indziej niesklasyfikowana
32.30.B	Działalność usługowa w zakresie instalowania, naprawy i konserwacji sprzętu radiowo- telewizyjnego oraz sprzętu do operowania dźwiękiem i obrazem
33.20.A	Produkcja instrumentów i przyrządów pomiarowych, kontrolnych, badawczych, nawigacyjnych i pozostałego przeznaczenia, z wyłączeniem działalności usługowej
33.20.B	Działalność usługowa w zakresie instalowania, naprawy i konserwacji instrumentów i przyrządów pomiarowych, kontrolnych, badawczych, testujących, nawigacyjnych
33.30.Z	Produkcja systemów do sterowania procesami przemysłowymi
33.40.Z	Produkcja instrumentów optycznych i sprzętu fotograficznego
33.50.Z	Produkcja zegarów i zegarków
34.30.A	Produkcja części i akcesoriów do pojazdów samochodowych i ich silników
34.30.B	Produkcja pasów bezpieczeństwa, drzwi i zderzaków do pojazdów samochodowych
35.12.Z	Produkcja oraz naprawa łodzi wycieczkowych i sportowych
35.42.Z	Produkcja rowerów
35.43.Z	Produkcja wózków inwalidzkich
35.50.Z	Produkcja pozostałego sprzętu transportowego, gdzie indziej niesklasyfikowana
36.11.Z	Produkcja krzeseł i mebli do siedzenia
36.12.Z	Produkcja mebli biurowych i sklepowych, pozostała
36.13.Z	Produkcja mebli kuchennych
36.14.A	Produkcja mebli pozostała, z wyłączeniem działalności usługowej
36.14.B	Działalność usługowa w zakresie wykończania mebli
36.15.Z	Produkcja materaców
36.21.Z	Produkcja monet
36.22.Z	Produkcja wyrobów jubilerskich i podobnych, gdzie indziej niesklasyfikowana
36.30.Z	Produkcja instrumentów muzycznych
36.40.Z	Produkcja sprzętu sportowego
36.50.Z	Produkcja gier i zabawek

36.61.Z	Produkcja sztucznej biżuterii
36.62.Z	Produkcja mioteł, szczotek i pędzli
36.63.Z	Produkcja wyrobów pozostała, gdzie indziej niesklasyfikowana
37.10.Z	Przetwarzanie odpadów metalowych, włączając złom
37.20.Z	Przetwarzanie odpadów niemetalowych, włączając wyroby wybrakowane
45.11.Z	Rozbiórka i burzenie obiektów budowlanych; roboty ziemne
45.12.Z	Wykonywanie wykopów i wierceń geologiczno-inżynierskich
45.21.A	Wykonywanie robót ogólnobudowlanych związanych ze wznoszeniem budynków
45.21.F	Wykonywanie robót ogólnobudowlanych w zakresie obiektów inżynierskich, gdzie indziej niesklasyfikowanych
45.21.G	Wykonywanie robót budowlanych w zakresie montażu i wznoszenia budynków i budowli z elementów prefabrykowanych
45.22.Z	Wykonywanie konstrukcji i pokryć dachowych
45.23.B	Roboty nawierzchniowe dla potrzeb budowy obiektów sportowych
45.25.A	Stawianie rusztowań
45.25.B	Roboty związane z fundamentowaniem
45.25.C	Wykonywanie robót budowlanych w zakresie wznoszenia konstrukcji stalowych
45.25.D	Wykonywanie robót budowlanych murarskich
45.25.E	Wykonywanie specjalistycznych robót budowlanych, gdzie indziej niesklasyfikowanych
45.31.A	Wykonywanie instalacji elektrycznych budynków i budowli
45.31.B	Wykonywanie instalacji elektrycznych sygnalizacyjnych
45.31.D	Wykonywanie pozostałych instalacji elektrycznych
45.32.Z	Wykonywanie robót budowlanych izolacyjnych
45.33.A	Wykonywanie instalacji centralnego ogrzewania i wentylacyjnych
45.33.B	Wykonywanie instalacji wodno-kanalizacyjnych
45.33.C	Wykonywanie instalacji gazowych
45.34.Z	Wykonywanie pozostałych instalacji budowlanych
45.41.Z	Tynkowanie
45.42.Z	Zakładanie stolarki budowlanej
45.43.A	Posadzkarstwo; tapetowanie i oblicowywanie ścian
45.43.B	Sztukatorstwo
45.44.A	Malowanie
45.44.B	Szklenie
45.45.Z	Wykonywanie pozostałych robót budowlanych wykończeniowych
45.50.Z	Wynajem sprzętu budowlanego i burzącego z obsługą operatorską
50.20.A	Konserwacja i naprawa pojazdów samochodowych
50.20.B	Pomoc drogowa oraz pozostała działalność usługowa związana z pojazdami samochodowymi

51.11.Z	Działalność agentów zajmujących się sprzedażą płodów rolnych, żywych zwierząt, surowców dla przemysłu włókienniczego i półproduktów
51.13.Z	Działalność agentów zajmujących się sprzedażą drewna i materiałów budowlanych
51.15.Z	Działalność agentów zajmujących się sprzedażą mebli, artykułów gospodarstwa domowego i drobnych wyrobów metalowych
51.16.Z	Działalność agentów zajmujących się sprzedażą wyrobów włókienniczych, odzieży, obuwia i wyrobów skórzanych
51.21.Z	Sprzedaż hurtowa zboża, nasion i pasz dla zwierząt
51.22.Z	Sprzedaż hurtowa kwiatów i roślin
51.23.Z	Sprzedaż hurtowa żywych zwierząt
51.24.Z	Sprzedaż hurtowa skór
51.31.Z	Sprzedaż hurtowa owoców i warzyw
51.32.Z	Sprzedaż hurtowa mięsa i wyrobów z mięsa
51.33.Z	Sprzedaż hurtowa mleka, wyrobów mleczarskich, jaj, olejów i tłuszczów jadalnych
51.34.B	Sprzedaż hurtowa napojów bezalkoholowych
51.36.Z	Sprzedaż hurtowa cukru, czekolady i wyrobów cukierniczych
51.37.Z	Sprzedaż hurtowa herbaty, kawy, kakao i przypraw
51.38.A	Sprzedaż hurtowa ryb, skorupiaków i mięczaków
51.38.B	Sprzedaż hurtowa pozostałej żywności
51.41.Z	Sprzedaż hurtowa wyrobów włókienniczych
51.42.Z	Sprzedaż hurtowa odzieży i obuwia
51.43.Z	Sprzedaż hurtowa elektrycznych artykułów gospodarstwa domowego i artykułów radiowo-telewizyjnych
51.44.Z	Sprzedaż hurtowa wyrobów metalowych, porcelanowych, ceramicznych i szklanych do użytku domowego, tapet i środków czyszczących
51.45.Z	Sprzedaż hurtowa perfum i kosmetyków
51.47.Z	Sprzedaż hurtowa pozostałych artykułów użytku domowego i osobistego
51.53.A	Sprzedaż hurtowa drewna
51.53.B	Sprzedaż hurtowa materiałów budowlanych i wyposażenia sanitarnego
51.54.Z	Sprzedaż hurtowa wyrobów metalowych oraz sprzętu i dodatkowego wyposażenia hydraulicznego i grzejnego
51.55.Z	Sprzedaż hurtowa wyrobów chemicznych
51.56.Z	Sprzedaż hurtowa pozostałych półproduktów
51.57.Z	Sprzedaż hurtowa odpadów i złomu
51.81.Z	Sprzedaż hurtowa obrabiarek
51.82.Z	Sprzedaż hurtowa maszyn wykorzystywanych w górnictwie, budownictwie i inżynierii lądowej i wodnej
51.83.Z	Sprzedaż hurtowa maszyn dla przemysłu włókienniczego oraz maszyn do szycia i maszyn dziewiarskich
51.84.Z	Sprzedaż hurtowa komputerów, urządzeń peryferyjnych i oprogramowania

51.85.Z	Sprzedaż hurtowa pozostałych maszyn i urządzeń biurowych oraz mebli biurowych
51.86.Z	Sprzedaż hurtowa części elektronicznych
51.87.Z	Sprzedaż hurtowa pozostałych maszyn i urządzeń dla przemysłu, handlu i nawigacji
51.88.Z	Sprzedaż hurtowa maszyn, urządzeń i narzędzi rolniczych, włączając sprzedaż ciągników
52.11.Z	Sprzedaż detaliczna w niewyspecjalizowanych sklepach z przewagą żywności, napojów i wyrobów tytoniowych
52.12.Z	Sprzedaż detaliczna pozostała w niewyspecjalizowanych sklepach
52.21.Z	Sprzedaż detaliczna owoców i warzyw
52.22.Z	Sprzedaż detaliczna mięsa i wyrobów z mięsa
52.23.Z	Sprzedaż detaliczna ryb, skorupiaków i mięczaków
52.24.Z	Sprzedaż detaliczna chleba, ciast, wyrobów piekarskich i cukierniczych
52.27.A	Sprzedaż detaliczna wyrobów mleczarskich i jaj, w wyspecjalizowanych sklepach
52.27.B	Sprzedaż detaliczna żywności, napojów i wyrobów tytoniowych pozostała, w wyspecjalizowanych sklepach, gdzie indziej niesklasyfikowana
52.31.Z	Sprzedaż detaliczna wyrobów farmaceutycznych
52.32.Z	Sprzedaż detaliczna wyrobów medycznych i ortopedycznych
52.33.Z	Sprzedaż detaliczna kosmetyków i artykułów toaletowych
52.41.Z	Sprzedaż detaliczna wyrobów włókienniczych
52.42.Z	Sprzedaż detaliczna odzieży
52.43.Z	Sprzedaż detaliczna obuwia i wyrobów skórzanych
52.44.Z	Sprzedaż detaliczna mebli, sprzętu oświetleniowego i artykułów użytku domowego, gdzie indziej niesklasyfikowana
52.45.Z	Sprzedaż detaliczna elektrycznego sprzętu gospodarstwa domowego, artykułów radiowo-telewizyjnych i instrumentów muzycznych
52.46.Z	Sprzedaż detaliczna drobnych wyrobów metalowych, farb i szkła
52.47.A	Sprzedaż detaliczna książek
52.47.B	Sprzedaż detaliczna gazet i artykułów piśmiennych
52.48.A	Sprzedaż detaliczna mebli, wyposażenia biurowego, komputerów oraz sprzętu telekomunikacyjnego
52.48.B	Sprzedaż detaliczna sprzętu optycznego, fotograficznego oraz precyzyjnego
52.48.C	Sprzedaż detaliczna zegarów, zegarków oraz biżuterii
52.48.D	Sprzedaż detaliczna artykułów sportowych
52.48.E	Sprzedaż detaliczna gier i zabawek
52.48.F	Sprzedaż detaliczna kwiatów, roślin, nasion, nawozów
52.48.G	Sprzedaż detaliczna artykułów nieżywnościowych, w wyspecjalizowanych sklepach, gdzie indziej niesklasyfikowana (z wyłączeniem sprzedaży detalicznej broni i amunicji)
52.50.Z	Sprzedaż detaliczna artykułów używanych prowadzona w

	sklepach
52.61.Z	Sprzedaż detaliczna prowadzona przez domy sprzedaży wysyłkowej
52.62.A	Sprzedaż detaliczna żywności i artykułów spożywczych prowadzona na straganach i targowiskach
52.63.A	Sprzedaż detaliczna bezpośrednia prowadzona poza siecią sklepową
52.71.Z	Naprawa obuwia i pozostałych wyrobów skórzanych
52.72.Z	Naprawa elektrycznego sprzętu gospodarstwa domowego
52.73.Z	Naprawa zegarków, zegarów i biżuterii
52.74.Z	Naprawa artykułów użytku osobistego i domowego, gdzie indziej niesklasyfikowana
55.10.Z	Hotele
55.21.Z	Schroniska turystyczne
55.22.Z	Pola kempingowe, włączając pola dla samochodowych przyczep kempingowych
55.23.Z	Miejsca krótkotrwałego zakwaterowania pozostałe, gdzie indziej niesklasyfikowane
55.30.A	Restauracje
55.30.B	Placówki gastronomiczne pozostałe
55.40.Z	Bary
55.51.Z	Stołówki
55.52.Z	Przygotowywanie i dostarczanie żywności dla odbiorców zewnętrznych (katering)
60.21.B	Transport pasażerski międzymiastowy
60.21.C	Transport pasażerski rozkładowy pozostały
60.23.Z	Transport lądowy pasażerski, pozostały
60.24.A	Transport drogowy towarów pojazdami specjalizowanymi
60.24.B	Transport drogowy towarów pojazdami uniwersalnymi
60.24.C	Wynajem samochodów ciężarowych z kierowcą
61.10.B	Transport wodny przybrzeżny
61.20.Z	Transport wodny śródlądowy
63.12.B	Magazynowanie i przechowywanie towarów w portach śródlądowych
63.12.C	Magazynowanie i przechowywanie towarów w pozostałych składowiskach
63.21.Z	Działalność wspomagająca transport lądowy, pozostała
63.30.A	Działalność organizatorów turystyki
63.30.B	Działalność pośredników turystycznych
63.30.C	Działalność agentów turystycznych
63.30.D	Działalność turystyczna pozostała
63.40.B	Działalność śródlądowych agencji transportowych
63.40.C	Działalność pozostałych transportowych agencji wodnych
64.12.A	Działalność kurierska
64.12.B	Działalność pocztowa
67.20.Z	Działalność pomocnicza związana z ubezpieczeniami i funduszami emerytalno-rentowymi
71.10.Z	Wynajem samochodów osobowych

71.21.Z	Wynajem pozostałych środków transportu lądowego
71.22.Z	Wynajem środków transportu wodnego
71.31.Z	Wynajem maszyn i urządzeń rolniczych
71.32.Z	Wynajem maszyn i urządzeń budowlanych
71.34.Z	Wynajem pozostałych maszyn i urządzeń
71.40.Z	Wypożyczanie artykułów użytku osobistego i domowego
72.10.Z	Doradztwo w zakresie sprzętu komputerowego
72.21.Z	Działalność edycyjna w zakresie oprogramowania
72.22.Z	Działalność w zakresie oprogramowania, pozostała
72.30.Z	Przetwarzanie danych
74.12.Z	Działalność rachunkowo-księgową
74.13.Z	Badanie rynku i opinii publicznej
74.14.A	Doradztwo w zakresie prowadzenia działalności gospodarczej i zarządzania
74.20.A	Doradztwo w zakresie sprzętu komputerowego
74.30.Z	Badania i analizy techniczne
74.40.Z	Reklama
74.50.A	Działalność związana z rekrutacją i udostępnianiem pracowników
74.50.B	Działalność jednoosobowych podmiotów gospodarczych prowadzących działalność gospodarczą wyłącznie na rzecz jednego podmiotu
74.60.Z	Działalność detektywistyczna i ochroniarska
74.70.Z	Sprzątanie i czyszczenie obiektów
74.81.Z	Działalność fotograficzna
74.82.Z	Działalność związana z pakowaniem
74.85.Z	Działalność związana z tłumaczeniami i usługami sekretarskimi
74.87.A	Działalność związana z organizacją targów i wystaw
80.42.A	Nauka języków obcych
80.42.B	Kształcenie ustawiczne dorosłych i pozostałe formy kształcenia, gdzie indziej niesklasyfikowane
85.14.A	Działalność fizjoterapeutyczna
85.20.Z	Działalność weterynaryjna
85.31.B	Pomoc społeczna pozostała, z zakwaterowaniem
85.32.A	Żłobki
90.01.Z	Odprowadzanie i oczyszczanie ścieków
90.02.Z	Gospodarowanie odpadami,
90.03.Z	Działalność sanitarna i pokrewna
92.33.Z	Działalność wesołych miasteczek i parków rozrywki
92.34.Z	Działalność rozrywkowa pozostała, gdzie indziej niesklasyfikowana
92.51.B	Działalność bibliotek innych niż publiczne
92.61.Z	Działalność stadionów i pozostałych obiektów sportowych
92.72.Z	Działalność rekreacyjna pozostała, gdzie indziej niesklasyfikowana
93.01.Z	Pranie i czyszczenie wyrobów włókienniczych i futrzarskich
93.02.Z	Fryzjerstwo i pozostałe zabiegi kosmetyczne

93.03.Z	Pogrzeby i działalność pokrewna
93.04.Z	Działalność związana z poprawą kondycji fizycznej
93.05.Z	Działalność usługowa pozostała, gdzie indziej niesklasyfikowana

UZASADNIENIE

Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi w sprawie szczegółowych warunków i trybu udzielania pomocy w ramach działania "Różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej" objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013 stanowi wykonanie upoważnienia zawartego w art. 29 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 7 marca 2007 r. o wspieraniu rozwoju obszarów wiejskich z udziałem środków Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW) (Dz. U. Nr 64, poz. 427).

Podstawowe zasady wsparcia rozwoju obszarów wiejskich w ramach EFRROW określają przepisy rozporządzenia Rady (WE) nr 1698/2005 z dnia 20 września 2005 r. w sprawie wsparcia rozwoju obszarów wiejskich przez EFRROW (Dz. Urz. UE L 277 z 21.10.2005). Charakter przedmiotowego rozporządzenia jest w znacznej mierze zdeterminowany regulacjami wspólnotowymi w tym zakresie, przede wszystkim regulacjami rozporządzenia nr 1698/2005, aktów prawnych wydanych na jego podstawie, jak również innych przepisów Unii Europejskiej dotyczących tego zakresu spraw.

Ustawa z dnia 7 marca 2007 r. o wspieraniu rozwoju obszarów wiejskich z udziałem środków Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich jest aktem prawnym określającym działania ujęte w Programie na lata 2007-2013, wdrażane na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej oraz ogólne warunki i tryb przyznawania, wypłaty oraz zwracania pomocy finansowej w zakresie nieokreślonym w przepisach Unii Europejskiej oraz przewidzianym w tych przepisach do określenia przez państwo członkowskie Unii Europejskiej. Ustawa ta ustanawia ramy przyznawania pomocy i zawiera upoważnienia do wydania przepisów wykonawczych koniecznych do stworzenia systemu wdrażania działań PROW na lata 2007-2013.

Na podstawie art. 22 ww. ustawy podstawą do przyznania pomocy beneficjentom przedmiotowego działania jest umowa, a nie decyzja administracyjna. Do postępowań w sprawach przyznania pomocy prowadzonych przez podmioty wdrażające nie stosuje się wobec tego przepisów Kodeksu postępowania administracyjnego, z wyjątkiem przepisów wskazanych w ww. ustawie. Konieczne jest zatem przyjęcie szczegółowych regulacji dotyczących wzajemnych relacji między wnioskodawcą lub beneficjentem działania a podmiotem wdrażającym, trybu

postępowania przy przyznaniu pomocy i trybu jej wypłaty na etapie realizacji operacji po zawarciu umowy.

Rozporządzenie ma zapewnić stworzenie sprawnego i efektywnego systemu wdrażania przedmiotowego działania i w związku z tym określa szczegółowo: szczegółowe warunki i tryb przyznawania, wypłaty oraz zwracania pomocy finansowej w ramach działania „Różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej”, objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013, w tym:

- 1) tryb składania wniosków o przyznanie pomocy oraz wniosków o płatność;
- 2) szczegółowe wymagania, jakim powinny odpowiadać wnioski o przyznanie pomocy oraz wnioski o płatność;
- 3) szczegółowe wymagania, jakim powinna odpowiadać umowa, na podstawie której jest przyznawana pomoc, zwana dalej „umową”;
- 4) przypadki, w których następcy prawnemu beneficjenta może być przyznana pomoc oraz warunki i tryb przyznania pomocy;
- 5) kategorie siły wyższej i wyjątkowe okoliczności, inne niż wymienione w przepisach Unii Europejskiej w przypadku wystąpienia których nie jest wymagany zwrot pomocy.

Określając warunki przyznawania pomocy uregulowano szczegółowo wysokość i zakres pomocy, kryteria przyznania pomocy dotyczące beneficjenta i realizowanej przez niego operacji. Rozporządzenie określa także tryb (w tym terminy) rozpatrywania wniosku o przyznanie pomocy i wniosku o płatność, zawierania umów oraz wypłaty pomocy.

Program Rozwoju Obszarów Wiejskich określa ogólnie beneficjenta działania „Różnicowanie...”. Natomiast przepisy rozporządzenia, poprzez wprowadzenie warunków podmiotowych, stanowiących kryteria dostępu dla ubiegających się o wsparcie w ramach działania, precyzują postanowienia Programu w tym zakresie. Działanie „Różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej” jest kontynuacją działania „Różnicowanie działalności rolniczej i zbliżonej do rolnictwa w celu zapewnienia różnorodności działań lub alternatywnych źródeł dochodów” Sektorowego Programu Operacyjnego „Restrukturyzacja i modernizacja sektora żywnościowego oraz rozwój obszarów wiejskich, 2004-2006”, stąd też określając podmiotowe kryteria dostępu kierowano się doświadczeniami z wdrażania tego działania w okresie 2004-2006. Grupą docelową pomocy udzielanej w ramach

przedmiotowego działania są rolnicy, małżonkowie rolników oraz domownicy w rozumieniu przepisów o ubezpieczeniu społecznym rolników.

Aby zapewnić osiągnięcie i zachowanie celów działania, opisanych w Programie Rozwoju Obszarów Wiejskich, rozporządzenie szczegółowo reguluje również kryteria dostępu o charakterze przedmiotowym, określając między innymi kwestie montażu finansowego z udziałem innych środków publicznych, rozpoczęcia i zakończenia realizacji operacji, dopuszczenia realizacji operacji w etapach, terminów składania wniosków o płatność. Reguluje również kwestie odnoszące się do operacji obejmujących nabycie rzeczy będących przedmiotem leasingu. W ramach działania dopuszcza się wyłącznie leasing prowadzący do przeniesienia własności rzeczy na beneficjenta.

Program Rozwoju Obszarów Wiejskich określa ogólny zakres pomocy, stanowiąc, że w ramach działania „Różnicowanie...” pomocy udziela się z tytułu podjęcia lub rozwoju działalności w zakresie:

- 1) usług dla gospodarstw rolnych lub leśnictwa;
- 2) usług dla ludności;
- 3) sprzedaży hurtowej i detalicznej;
- 4) rzemiosła lub rękodzielnictwa;
- 5) robót i usług budowlanych oraz instalacyjnych;
- 6) usług turystycznych oraz związanych ze sportem, rekreacją i wypoczynkiem;
- 7) usług transportowych;
- 8) usług komunalnych;
- 9) przetwórstwa produktów rolnych lub jadalnych produktów leśnych;
- 10) magazynowania lub przechowywania towarów;
- 11) wytwarzania produktów energetycznych z biomasy;
- 12) rachunkowości, doradztwa lub usług informatycznych.

Rozporządzenie, w celu doprecyzowania tych ogólnych postanowień, wprowadza wykaz kategorii działalności nierolniczych, w zakresie których może być przyznana pomoc, przy ustaleniu którego posłużono się przepisami rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 20 stycznia 2004 r. w sprawie Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD) (Dz. U. Nr 33, poz. 289, z późn. zm.).

Działanie „Różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej” należy do grupy działań o charakterze inwestycyjnym. Beneficjent realizuje swoją operację (projekt) na który składa się szereg inwestycji wpisujących się w zakres określony w

Programie, a pomoc udzielana w ramach przedmiotowego działania jest refundacja określonej części kosztów kwalifikowalnych. Przepisy rozporządzenia, uwzględniając wspólnotowe reguły dotyczące kwalifikowalności kosztów w przypadku działań o charakterze inwestycyjnym (rozporządzenie Komisji 1974/2006), wprowadza regulacje odnośnie będącego podstawą do wyliczenia i wypłaty pomocy zakresu, formy oraz zasad ponoszenia kosztów kwalifikowalnych.

Regulując tryb składania wniosków o przyznanie pomocy oraz wniosków o płatność rozporządzenie określa sposób naboru wniosków o przyznanie pomocy, zakres informacji, które zawiera wniosek o przyznanie pomocy, zasady ubiegania się o pomoc, zasady i terminy rozpatrywania wniosków oraz przypadki w których podmiot wdrażający: nie przyznaje pomocy, pozostawia wniosek bez rozpatrzenia, wzywa do usunięcia braków, wzywa beneficjenta do wyjaśnienia faktów istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy lub przedstawienia dowodów na potwierdzenie tych faktów.

Pomoc przyznawana jest na podstawie umowy zawieranej między podmiotem wdrażającym, którym jest Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa, a beneficjentem działania. Umowa zawierana jest, pod rygorem nieważności, w formie pisemnej. Rozporządzenie zawiera przepisy zawierające szczegółowe regulacje dotyczące m. in. formularza umowy, jego udostępnienia, postanowień umowy w zakresie praw i obowiązków stron, przyjętych zabezpieczeń należytego wykonania przez beneficjenta zobowiązań oraz ogólne warunki wypłaty środków finansowych.

Zaproponowane w rozporządzeniu przepisy dotyczące trybu postępowania w sprawie przyznania i wypłaty pomocy są wynikiem doświadczeń z wdrażania działania „Różnicowanie działalności rolniczej i zbliżonej do rolnictwa w celu zapewnienia różnorodności działań lub alternatywnych źródeł dochodów” w ramach Sektorowego Programu Operacyjnego „Restrukturyzacja i modernizacja sektora żywnościowego oraz rozwój obszarów wiejskich 2004-2006”. Głównym zastrzeżeniem do systemu wdrożenia działania „Różnicowanie działalności rolniczej i zbliżonej do rolnictwa...” zgłaszanym przez beneficjentów był długi okres rozpatrywania wniosków. W celu zapewnienia bieżącej obsługi wniosków, biorąc pod uwagę konieczność szczegółowej weryfikacji wniosku oraz średni czas niezbędny na rozpatrzenie wniosku, w projekcie rozporządzenia określono termin rozpatrzenia wniosku – 3 miesiące od dnia złożenia wniosku. Jednocześnie określono, że w przypadku, gdy dotrzymanie przez instytucję wdrażającą tego terminu nie jest

możliwe, należy zawiadomić wnioskodawcę o przyczynach zwłoki i wskazać nowy termin rozpatrzenia wniosku, nie dłuższy niż 3 miesiące.

Ponadto, rozporządzenie wprowadza przepisy dotyczące obliczania i oznaczania terminów związanych z wykonywaniem czynności w toku postępowania w sprawie przyznania pomocy i wypłaty środków, przedłużenia terminu i przywrócenia terminu wykonania przez wnioskodawcę określonych czynności w toku postępowania w sprawie przyznania pomocy, a także wstrzymania biegu terminów.

Zgodnie z upoważnieniem zawartym w art. 29 ust. 1 pkt 1 lit. e ustawy z dnia 7 marca 2007 r. o wspieraniu rozwoju obszarów wiejskich z udziałem środków EFROW rozporządzenie reguluje także sposób postępowania (w tym warunki i tryb przyznania pomocy) w przypadku następstwa prawnego, do którego dochodzi na skutek śmierci beneficjenta. Nie przewiduje się natomiast rozwiązania umożliwiającego wstępowanie do toczącego się postępowania w sprawie przyznania pomocy następcy prawnemu wnioskodawcy (§ 16 rozporządzenia). Ubiegając się o przyznanie pomocy wnioskodawca przedstawia szereg informacji pozwalających instytucji wdrażającej na zweryfikowanie wszystkich podmiotowych kryteriów dostępu. Proces weryfikacji jest czasochłonny i każda zmiana we wniosku będzie powodowała jego wydłużenie. Biorąc pod uwagę terminy określone w rozporządzeniu, w których odbywa się rozpatrzenie wniosku o przyznanie pomocy oraz konieczność zapewnienia sprawnej obsługi składanych wniosków, rozporządzenie nie przewiduje możliwości zmiany podmiotu wnioskującego o przyznanie pomocy.

Na podstawie art. 47 Rozporządzenia Komisji (WE) nr 1974/2006 państwa członkowskie mogą uznać w szczególności kategorie siły wyższej lub wyjątkowych okoliczności, w których nie będą wymagać częściowego lub pełnego zwrotu pomocy otrzymanej przez beneficjenta mimo nie dotrzymania podjętych zobowiązań. Korzystając z takiej możliwości rozporządzenie rozwija katalog przykładów zawartych w rozporządzeniu Komisji (WE) nr 1974/2006 wprowadzając dodatkowe, i inne zarazem niż wymienione w art. 47 Rozporządzenia Komisji, kategorie siły wyższej i wyjątkowe okoliczności, w przypadku wystąpienia których, nie jest wymagany zwrot pomocy.

Ponadto, rozporządzenie określa przypadki i sposób postępowania w sytuacji ustalenia nienależnie lub nadmiernie pobranych środków w ramach działania wypłaconych z przyczyn leżących po stronie podmiotu wdrażającego.

Określony w projekcie zakres i tryb przyznawania pomocy osobom uprawnionym, w szczególności sposób postępowania z wnioskiem o przyznanie pomocy i wnioskiem o płatność, z uwzględnieniem terminów oraz zasad rozliczania operacji mają na celu wprowadzenie do systemu prawnego szczegółowych regulacji w obszarze przedmiotowego działania, objętego PROW 2007-2013 oraz zapewnienie sprawnego wdrożenia tego działania.

Przedmiotowy instrument pomocy (działanie) jest, jak to już wcześniej zaznaczono, kontynuacją podobnego działania w ramach Sektorowego Programu Operacyjnego Restrukturyzacja i modernizacja sektora żywnościowego oraz rozwój obszarów wiejskich” realizowanego w latach 2004-2006.

Powodem decyzji o dalszej realizacji pomocy finansowej ukierunkowanej na wsparcie obszarów wiejskich w zakresie podejmowania i rozwijania działalności pozarolniczych przez rolników są wciąż ogromne potrzeby inwestycyjne na obszarach wiejskich, wciąż wysokie bezrobocie ukryte istniejące na obszarach wiejskich oraz duże zainteresowanie pomocą ze strony samych potencjalnych beneficjentów.

Regulacje rozporządzenia tworzyć mają warunki dla zrównoważonego rozwoju społeczno – gospodarczego obszarów wiejskich przez udzielenie pomocy na podejmowanie lub rozwijanie przez rolników, domowników i małżonków rolników (beneficjenci działania) działalności nierolniczej w zakresie produkcji lub świadczenia usług. Różnicowanie działalności rolniczej w kierunku podejmowania lub rozwijania przez beneficjentów działania działalności nierolniczej lub związanej z rolnictwem wpłynie na tworzenie pozarolniczych źródeł dochodów, co z kolei poprawi sytuację ekonomiczną gospodarstw domowych, a także wpłynie na promocję zatrudnienia poza rolnictwem.

Rozporządzenie wchodzi w życie w z dniem ogłoszenia. Nie sprzeciwiają się temu zasady demokratycznego państwa prawnego. Rozwiązanie takie jest podyktowane potrzebą maksymalnego przyspieszenia rozpoczęcia wdrażania działania „Modernizacja gospodarstw rolnych”. Termin wejścia w życie rozporządzenia ma bezpośredni wpływ na tempo realizacji Programu w kategoriach rzeczowych i finansowych. Rozwiązanie to jest korzystne dla potencjalnych beneficjentów - podmiotów planujących zadania inwestycyjne w zakresie zgodnym z warunkami działania, oczekujących obecnie na otwarcie naboru wniosków o pomoc, które nastąpi zgodnie z zasadami określonymi w § 6 rozporządzenia.

Rozporządzenie nie zawiera przepisów technicznych, w związku z tym jego projekt nie podlegał notyfikacji w rozumieniu przepisów rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 23 grudnia 2002 r. w sprawie sposobu funkcjonowania krajowego systemu notyfikacji norm i aktów prawnych (Dz. U. Nr 239, poz. 2039 oraz z 2004 r. Nr 65, poz. 597).

Rozporządzenie jest zgodne z prawem Unii Europejskiej.

Zgodnie z art. 5 ustawy z dnia 7 lipca 2005 r. o działalności lobbingsowej w procesie stanowienia prawa (Dz. U. Nr 169, poz. 1414), projekt rozporządzenia został zamieszczony w Biuletynie Informacji Publicznej Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi i w Programie prac legislacyjnych Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi.. Żaden podmiot nie zgłosił zainteresowania pracami nad projektem niniejszego rozporządzenia, stosownie do art. 7 ww. ustawy.

OCENA SKUTKÓW REGULACJI

1. Podmioty, na które oddziałuje rozporządzenie.

Pomoc w ramach działania "Różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej" objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013 może być przyznana rolnikowi, małżonkowi rolnika lub domownikowi w rozumieniu przepisów o ubezpieczeniu społecznym rolników.

Pomoc nie może być przyznana osobie, która prowadzi działalność i zamierza realizować operację jako wspólnik spółki cywilnej.

2. Wpływ rozporządzenia na sektor finansów publicznych.

Wejście w życie rozporządzenia nie spowoduje zwiększenia wydatków budżetu państwa związanych z koniecznością współfinansowania tego działania przez budżet krajowy w wysokości 25% środków finansowych. Zapotrzebowanie na środki finansowe na współfinansowanie tego działania w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013 z budżetu krajowego zostało przewidziane w ustawie budżetowej. Środki finansowe (75%) przewidziane na udzielanie wsparcia w ramach działania "Różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej" będą pochodzić z Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich.

Szacowana liczba beneficjentów w okresie 2007 – 2013 wyniesie 30 tysięcy.

Ponadto wydatki z budżetu państwa będą związane z finansowaniem kosztów obsługi wniosków oraz prowadzenia działań kontroli na miejscu. Wydatki te zostaną pokryte z planu finansowego Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa na kolejne lata.

3. Wpływ rozporządzenia na rynek pracy.

Wejście w życie rozporządzenia będzie miało pozytywny wpływ na rynek pracy. Realizacja działania stworzy warunki dla podejmowania lub rozwijania przez rolników, domowników i małżonków rolników, działalności nierolniczej lub związanej z rolnictwem w zakresie produkcji lub usług, co wpłynie na tworzenie pozarolniczych źródeł dochodów oraz promocję zatrudnienia poza rolnictwem na obszarach wiejskich.

4. Wpływ rozporządzenia na konkurencyjność gospodarki i przedsiębiorczość, w tym na funkcjonowanie przedsiębiorstw.

Rozporządzenie będzie miało pozytywny wpływ na konkurencyjność gospodarki oraz przyczyni się do rozwoju przedsiębiorczości poprzez zwiększenie aktywności zawodowej rolników.

5. Wpływ rozporządzenia na sytuację i rozwój regionalny.

Wejście w życie rozporządzenia będzie miało pozytywny wpływ na sytuację i rozwój regionalny Polski.

Realizacja działania stworzy warunki dla zrównoważonego rozwoju społeczno-gospodarczego obszarów wiejskich przez udzielenie pomocy na podejmowanie lub rozwijanie przez rolników, domowników i małżonków rolników działalności pozarolniczej w zakresie produkcji lub usług.

6. Konsultacje społeczne.

Projekt rozporządzenia został przesłany do zaopiniowania do Rady Działalności Pożytku Publicznego oraz Komisji Wspólnej Rządu i Samorządu Terytorialnego.

Projekt rozporządzenia został również wysłany do:

- 1) Ogólnopolskiego Porozumienia Związków Zawodowych;
- 2) Sekretariatu Rolnictwa Komisji Krajowej NSZ „Solidarność”;
- 3) Niezależnego Samorządnego Związku Zawodowego Rolników Indywidualnych „Solidarność”;
- 4) Związku Zawodowego Rolnictwa „Samoobrona”;
- 5) Krajowego Związku Rolników, Kółek i Organizacji Rolniczych;
- 6) Federacji Związków Pracodawców – Dzierżawców i Właścicieli Rolnych;
- 7) Związku Zawodowego Centrum Narodowe Młodych Rolników;
- 8) Federacji Związków Producentów Rolnych;
- 9) Krajowej Rady Izb Rolniczych;
- 10) Krajowej Izby Gospodarczej, Komitetu Rolnictwa i Obrotu Rolnego;
- 11) Związku Zawodowego Rolników „Ojczyzna”;
- 12) Forum Aktywizacji Obszarów Wiejskich;
- 13) Krajowej Rady Spółdzielczej.

W ramach konsultacji społecznych, w wyznaczonym na terminie, wpłynęły 2 uwagi zgłoszone przez Krajowy Związek Rolników, Kółek i Organizacji Rolniczych. Pierwsza z uwag dotyczyła projektowanych przepisów regulujących zasady przyznawania pomocy na operacje, obejmujące nabycie rzeczy będących przedmiotem leasingu. Uwaga została odrzucona jako niezasadna.

Druga z uwag dotyczyła rozszerzenia wykazu działalności nierolniczych, w zakresie których może być przyznana pomoc, stanowiącego załącznik do projektu rozporządzenia, poprzez wprowadzenia podklasy PKD 01.11.C „Uprawa roślin przemysłowych i pozostałe uprawy rolne, gdzie indziej niesklasyfikowane” w zakresie ograniczonym do uprawy roślin przemysłowych - oleistych. Uwaga została odrzucona jako niezasadna z uwagi na fakt, że działalność produkcyjna w zakresie upraw roślinnych nie mieści się w zakresie działalności nierolniczych wspieranych w ramach przedmiotowego działania. Należy ona bowiem do działalności rolniczych.

Ponadto, po upływie wyznaczonego terminu, wpłynęła uwaga Krajowej Rady Izb Rolniczych, dotycząca terminu rozpatrywania wniosków. KRiR proponuje skrócenie terminu na rozpatrywanie wniosków. Termin 4 miesięcy na rozpatrzenie wniosku o przyznanie pomocy oraz 3 miesięcy na rozpatrzenie wniosku o płatność, zostały określone na podstawie analizy procesu rozpatrywania wniosków. W związku z tym, zgłoszona przez KRiR uwaga nie może zostać uwzględniona.

Opracowano w Departamencie
Rozwoju Obszarów Wiejskich:

Akceptował

Za zgodność pod względem
prawnym i redakcyjnym: